

Снежана Р. Вуковић

Факултет за спорт Универзитета „Унион-Никола Тесла” у Београду

Михрета Ц. Фејзула

Министарство просвете Републике Србије

Златко М. Грушановић

Завод за унапређивање образовања и васпитања

Иван М. Савић

Завод за унапређивање образовања и васпитања

РЕСУРСИ ОБРАЗОВНОГ СИСТЕМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ДИГИТАЛНОГ НАСИЉА

Резиме. Образовање за демократију чини један од кључних темеља развоја друштва у целини, при чему установе формалног образовања имају најважнију улогу у јачању школског амбијента које је безбедно и подстиче социјално-емоционално учење. У раду су представљени ресурси образовног система у Србији којима се унапређују дигиталне компетенције, које су услов елиминисања дигиталног насиља које је према резултатима истраживања насиља у школама и добробити ученика у Србији (Савет Европе и Министарство просвете, 2025) заступљено и код млађих и старијих ученика. Резултати истраживања су приказани у делу у коме се документује постојање дигиталног насиља које је очекивано у складу са податком да нешто више од половине ученика (53%) дневно проводи на интернету више од три сата, а најчешћи видови дигиталног насиља били су фотографисање без дозволе, као и изостављање или искључивање из интернет група. Овакви резултати захтевају стратешко деловање читавог друштва и стално унапређивање компетенција ученика.

Кључне речи: *дигитално насиље, компетенције, исходи, обуке, превенција.*

Стратешки контекст

Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године садржи посебан сегмент који се односи на дигитално образовање¹. Стратешки циљеви развоја дигиталног образовања, између осталог, односе се на повећање нивоа дигиталних компетенција опште популације ученика кроз основношколске и средњошколске предмете, развијање дигиталних компетенција ученика као кључне међупредметне компетенције кроз све предмете, као и на повећање нивоа дигиталних компетенција наставника и директора.

Година 2025. је одлуком Савета Европе проглашена Европском годином дигиталног грађанског васпитања (DCE). То је резултат вишегодишњег рада министара просвете и експертских група и представља кључни корак у стандардизацији и развоју универзалног курикулума за дигитално грађанство. Основни циљ је стварање европских модела исхода учења за програм наставе и учење са темом дигиталног грађанства, који ће свака земља чланица прилагодити свом систему, али који полази од заједничких европских вредности: демократије, људских права, критичког мишљења и одговорног коришћења дигиталних технологија. Универзални курикулум представља модел курикулума заснован на 10 дигиталних домена (бити онлајн, здравље и добробит, права и одговорности, приватност и безбедност, инклузија, учење и креативност, медијска писменост, етика и емпатија, активно учешће, свест потрошача). За сваки узраст (од 5 до 18 година) предвиђени су исходи учења – од најосновнијих (нпр. разумевање улоге дигиталних алата у игри и учењу) до сложених (нпр. препознавање дезинформација, развој онлајн репутације, дигитални активизам).

Србија активно учествује у раду мреже дигиталних промотера Савета Европе и малим корацима спроводи кроскурикуларни приступ који се тиче ове области, али који тече упоредо и са имплементацијом демократских компетенција које се такође годинама развијају у сарадњи Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања са Канцеларијом Савета Европе у Београду².

---

¹ chrome-extension://efaidnbmninnbpcjpcglclefindmkaj/https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2021/11/1-SROVRS-2030_MASTER_0402_V1.pdf

² <https://prosveta.gov.rs/prosveta/obrazovanje-za-demokratsko-drustvo/>

Ресурси у образовном систему

Ресурси се могу сагледати у контексту програма наставе и учења као и у погледу легислативе која обезбеђује превентивни рад, али и адекватну интервенцију заштите од насиља. У програмима наставе и учења за основну и средње школе постоје теме и исходи који се односе на насиље и заштиту од насиља заступљени на различите начине: експлицитно (историја, социологија, дигитални свет, информатика и рачунарство, рачунарство и информатика, свет око нас, природа и друштво, физичко и здравствено васпитање, изборни предмети грађанско васпитање, појединац, група и друштво), имплицитно кроз садржаје и исходе који се односе на комуникацију, сарадњу, позитивне људске вредности и врлине, емпатију, толеранцију, социјалне вештине и слично (свет око нас, природа и друштво, страни језик и други страни језик, слободне наставне активности вредности и врлине, животне вештине, изборни предмет у гимназији језик, медији и култура, религије и цивилизације), као и кроз исходе у осталим предметима који се односе на комуникацију и сарадњу (нпр. исходи активно учествује у пројектима и сарађује са осталим члановима групе, аргументовано дискутује о свакодневним темама и слично).

Почев од школске 2017/2018. године за ученике петог разреда основног образовања и васпитања примењује се измењени и допуњени план и програм наставе и учења. Измене плана и програма односе се на увођење три наставна предмета у статусу обавезних предмета, међу којима је и Информатика и рачунарство. Увођењем новог обавезног предмета Дигитални свет ученици првог циклуса основног образовања и васпитања од најранијег узраста имају могућност да развијају алгоритамски начин размишљања и уче како да безбедно и функционално користе информационе технологије. Од школске 2021/22. године примењују се нови програм за предмет Техника и технологија и Информатика и рачунарство, који су обogaћени садржајима из области вештачке интелигенције. Међу новим слободним наставним активностима, које ученици основне школе могу да изаберу од школске 2022/2023. године јесте и *Медијска писменост*.

Министарство просвете системски је обезбедило услове за превенцију и заштиту деце од свих облика насиља у установама образовања и васпитања, са акцентом на превенцију насиља путем злоупотребе информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације, имајући у виду бројне ризике и значајне последице небезбедног понашања ученика у дигиталном окружењу. Законским и подзаконским регулативама у области заштите од насиља у систему образовања јасно су дефинисане превентивне и интервентне активности у случају сумње или сазнања о

било ком облику насиља, злостављања или занемаривања, укључујући и дигитално насиље. Последње измене *Закона о основама система образовања и васпитања*³, *Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање* и *Правилника о друштвено-корисном, односно хуманитарном раду у установама образовања и васпитања*⁴, односиле су се на: унапређивање процедура поступања у области заштите од насиља са фокусом на планирање и реализацију превентивних активности са ученицима, ефикасније спровођење васпитно-дисциплинских поступака, уређивање употребе мобилних уређаја током образовно-васпитног рада, повећање броја стручних сарадника у школама, унапређивање сарадње и одговорности родитеља и јачање васпитне улоге школа. Када су у питању подзаконски акти, прецизиране су процедуре поступања у ситуацијама насиља и дефинисане су процедуре поступања запослених у кризним догађајима.

Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање прецизно су описане обавезе запослених у школама у циљу креирања сигурног и подстицајног школског окружења. Свака установа образовања и васпитања има формиран тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања који има значајну улогу у спровођењу: превентивних мера и активности (дефинишу се развојним планом школе, школским програмом, годишњим планом рада, програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања), интервентних мера и активности којима се насилно понашање зауставља, како физичко, тако и психичко, сексуално и дигитално насиље, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

Имајући у виду да је насиље комплексни феномен који захтева поступање свих институција и ресора надлежних за добробит деце и младих, дефинисане су и ситуације у којима је у поступање потребно укључивање и других релевантних институција, пре свега система социјалне и здравствене заштите, али и представника полиције и тужилаштва.

Паралелно са поменутиим активностима у систему су заступљене активности усмерене на креирање и реализацију програма обука, пројеката и ресурса који доприносе унапређивању компетенција запослених за планирање и реализацију превентивних активности са ученицима, уз активно укључивање родитеља. Посебан акценат ставља се на активности које имају

---

³ „Sl. glasnik RS”, br. 88/2017, 27/2018 – dr. zakon, 10/2019, 27/2018 – dr. zakon, 6/2020, 129/2021, 92/2023 i 19/2025.

⁴ „Sl. glasnik RS”, br. 11/2024.

за циљ подстицање развоја социјално-емоционалних вештина код ученика, како једна од препорука из истраживања и гласи. Развој социо-емоционалних вештина подразумева развој следећих вештина ученика: свести о себи и другима, саморегулације емоција, одговорног доношења одлука, као и развој вештина конструктивног решавања конфликта, асертивне комуникације и неговања толерантног, прихватајућег и емпатичног окружења. У оквиру стручног усавршавања наставника и стручних сарадника, једна од приоритетних области у Каталогу програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника за школску 2022/2023, 2023/2024. и 2024/2025. годину⁵ односи се на „Унапређивање дигиталних компетенција и употреба информационо-комуникационих технологија у реализацији образовно-васпитног процеса”, у коме се налазило 180 акредитованих програма који се баве јачањем дигиталних компетенција запослених у систему образовања. У актуелном Каталогу програма стручног усавршавања за школску 2025/2026, 2026/2027. и 2027/2028. годину⁶ се налази 112 програма стручног усавршавања који се односе на област заштите од свих облика насиља и дискриминације, креирање толерантног, прихватајућег и интеркултуралног окружења за сву децу, унапређивање вештина асертивне комуникације и конструктивног решавања конфликта. Додатни напори се улажу у унапређивање дигиталних компетенција запослених и њихово оснаживање за реализацију превентивних активности у циљу подизања нивоа свести ученика о ризичном понашању у виртуелном простору, начинима заштите и конструктивној употреби информационо-комуникационих технологија. Теме које се односе на подизање нивоа свести деци о ризицима који постоје у дигиталном простору, начинима заштите, конструктивној употреби дигиталних технологија, обрађују се кроз више наставних предмета у основним и средњим школама.

Такође, у циљу оснаживања родитеља за суочавање са изазовима који постоје у дигиталном простору, али и других одраслих који су укључени у васпитање и образовање деце, 2025. године објављене су публикације *Дигитална писменост, Друштвене мреже и Вештачка интелигенција*⁷, које могу да подрже родитеље у суочавању са изазовима дигиталног родитељства.

---

⁵ <https://zuov-katalog.rs/>

⁶ <https://zuov.gov.rs/katalog-programa-strucnog-usavrsavanja-za-skolsku-2025-2026-2026-2027-i-2027-2028-godinu/>

⁷ Публикације су објављене у оквиру едиције „Дигитални компас за родитеље”, у чијој изради су учествовали Министарство просвете, Министарство информисања и телекомуникација, Центар за образовне политике, УНИЦЕФ и компанија Yettel: <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>.

Циљ едиције је да се родитељи оснаже да буду активна подршка деци у конструктивној употреби информационо-комуникационих технологија и у превенцији ризичног понашања у дигиталном окружењу. Брошуре садрже јасна објашњења кључних појмова, практичне савете, указујући на ризике, али и на потенцијале друштвених мрежа, алата вештачке интелигенције и значај дигиталне писмености. Циљ публикација је да помогну родитељима у премошћавању дигиталног јаза и развијању отворене и подржавајуће комуникације са децом о њиховим дигиталним искуствима.

Уз унапређивање капацитета образовног система за превентивно и интервентно деловање посебна пажња посвећена је јачању интерсекторске сарадње, при чему је улога свих надлежних институција које поступају у области заштите од насиља које укључује децу дефинисана *Опитим протоколом за заштиту деце од насиља* (2022. године усвојила Влада Републике Србије). Дигитално насиље изискује координисану сарадњу свих надлежних система, залагање сваког појединца, односно целокупне друштвене заједнице. Интерсекторска сарадња и координација активности свих надлежних институција у заштити деце од насиља видљива је у раду Националне платформе Чувам те, која је почела са радом 2021. године. Поред Министарства просвете, део Платформе су и следеће надлежне институције: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство за бригу о породици и демографију, Министарство унутрашњих послова, Министарство здравља, Министарство информисања и телекомуникација, Министарство правде, Инспекторат рада и Републичко јавно тужилаштво. Од маја 2023. године путем платформе *Чувам те* омогућено је да сваки грађанин може пријавити ситуацију насиља или дискриминације која укључује децу, а Протоколом о сарадњи и пружању међусекторских услуга путем софтверског решења *Чувам те*⁸ дефинисана је улога и надлежност сваког од поменутих ресора у поступању у ситуацијама насиља које су пријављене путем Платформе.

Тренутно се на Платформи налазе 22 обуке, а објављено је више од 450 информативно-едукативних садржаја, који су доступни широј јавности, у области превенције насиља, дискриминације и ризичног понашања деце, начина пружања подршке деци и начина реаговања у ситуацијама када се одређена ситуација насиља/дискриминације догоди. Неке од обука за ученике и родитеље се односе на конструктивно и безбедно коришћење информационо-комуникационих технологија и имају велики број учесника. Обука *Безбедно коришћење дигиталне технологије* имала је 20.678 учесника (запослених у просвети); *Како да заштитим себе и друге на интернету*

---

⁸ <https://cuvamte.gov.rs>.

похађало је 5.677 учесника/ученика; *Безбедно коришћење дигиталне технологије и улога породице* похађало је 4.165 родитеља; *Превенцију сексуалног и дигиталног насиља над децом* похађало је 2.729 ученика. На Платформи је регистровано укупно 134.149 корисника, међу којима је 26.616 родитеља, 30.380 ученика и 57.721 запослених у установама образовања и васпитања, а од почетка рада Платформе до августа 2025. године обуке је похађало 34.435 родитеља, 26.038 ученика и 189.158 запослених.

Истраживање насиља у школама

Истраживање насиља у школама и добробити ученика у Србији⁹ реализовано је током новембра и децембра 2024. године у 77 школа, са 5.200 испитаника (ученика, родитеља, запослених), са циљем превенције насиља у школама, пружањем подршке креаторима образовних политика, институцијама и стручњацима у примени постојећег оквира образовних политика, али и бољем разумевању феномена насиља у школи. Резултати истраживања, објављени новембра 2025. године¹⁰ указују да интернет и онлајн-комуникација представљају значајан део свакодневице ученика, будући да на онлајн комуникацију отпада између пет и шест сати њихових дневних активности, радним данима око трећине њих проводи на интернету између сат и три сата (36%), док четвртина (29%) користи интернет од четири до пет сати дневно, а 11% њих проводи чак шест до седам сати на мрежи. Њих 13% је онлајн дуже од седам сати дневно. Другим речима, нешто више од половине ученика (53%) дневно проводи више од три сата дневно на интернету. Разлике у количини времена проведеног на интернету зависе од узраста и пола ученика. Старији ученици, у просеку, више времена проводе на интернету него млађи. Међу млађим ученицима, дечаци су чешћи корисници интернета, међу старијим девојчице. Готово сви ученици (99%) свакодневно користе бар једну платформу за друштвено умрежавање, Тикток (73%), Јутјуб (71%) и Инстаграм (66%). Млађи ученици више користе Јутјуб и Вајбер.

Ученици користе интернет за одржавање комуникације, најпре за комуникацију с породицом и пријатељима, док преко четвртине ученика

⁹ Истраживање реализовано у оквиру пројекта Превенција вршњачког насиља у школама, који реализује Савет Европе у партнерству са Министарством просвете Републике Србије, уз финансијску подршку Савезне Републике Немачке.

¹⁰ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2025/11/Nasilje-u-skolama-i-dobrobit-ucenika-u-Srbiji-FINAL-2763-6645-3777.1.pdf

(28%) неколико пута дневно интернет користи за играње игрица, а исто толико их то ради сваки или скоро сваки дан (29%). Интернет се ређе користи за школске задатке, друштвене мреже или креирање дигиталног садржаја. Истраживање је показало да девојчице више користе интернет за друштвене мреже и школске задатке, док су дечасти фокусиранији на играње игрица.

Из резултата истраживања употреба алата вештачке интелигенције (ВИ) присутна је код две трећине ученика који користе алате ВИ, скоро половина ученика (42%) користи ВИ за израду домаћих задатака, од чега њих 17% то ради редовно.

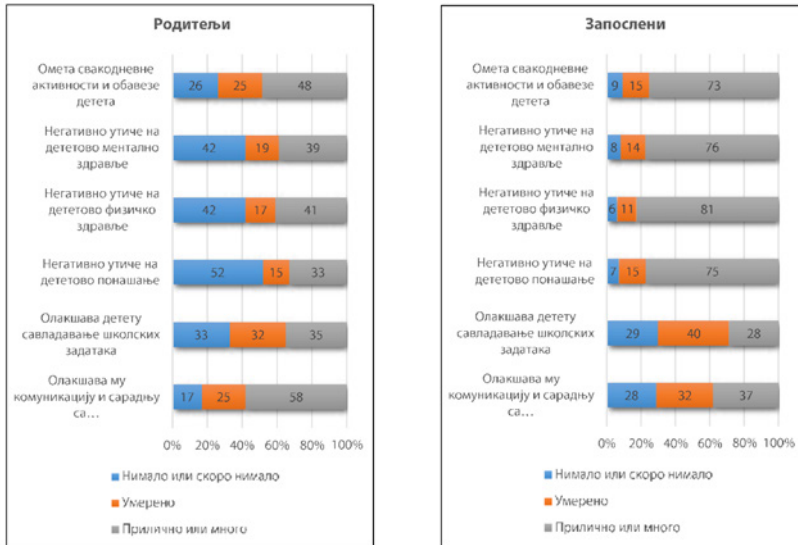
Ученици имају веома високо мишљење о сопственим дигиталним вештинама. Оцењују их просечном оценом 9 на скали од 0 до 10, што указује на тенденцију да себе виде као дигитално вештије од непосредног социјалног окружења. Ученици имају тенденцију да „потцењују” дигиталне вештине свих, а посебно одраслих, наставници „потцењују” вештине ученика, а родитељи своје сопствене вештине. Утицај интернета на децу је тема око које постоје велико интересовање и забринутост, при чему различити актери – родитељи и запослени у школама – често имају подељене ставове који одражавају и генерацијске разлике, и различите перспективе на развој, здравље и образовање деце. Родитељи имају амбивалентне ставове о утицају интернета на децу, више од половине родитеља сматра да интернет има бар умерено негативан утицај на ментално здравље деце (58%), физичко здравље (58%), као и да омета њихове свакодневне активности (88%) (Графикон 1).

Перцепција родитеља о утицају интернета зависи и од узраста деце и процене њихових дигиталних способности, односно родитељи млађе деце склонији су да наглашавају његове негативне ефекте у односу на родитеље старије деце.

Запослени у школама имају знатно негативније ставове о утицају технологије на ученике. Велика већина запослених сматра да технологија штетно утиче на физичко здравље ученика (81%), њихово ментално здравље (76%), као и понашање и свакодневне активности (75%). Ови ставови су у свим аспектима негативнији од оних које изражавају родитељи (графикон 2).

Најчешћи облици дигиталног насиља које запослени препознају су фотографисање и снимање без дозволе (77%), искључивање са онлајн платформи (71%) и слање увредљивих или претећих порука (69%).

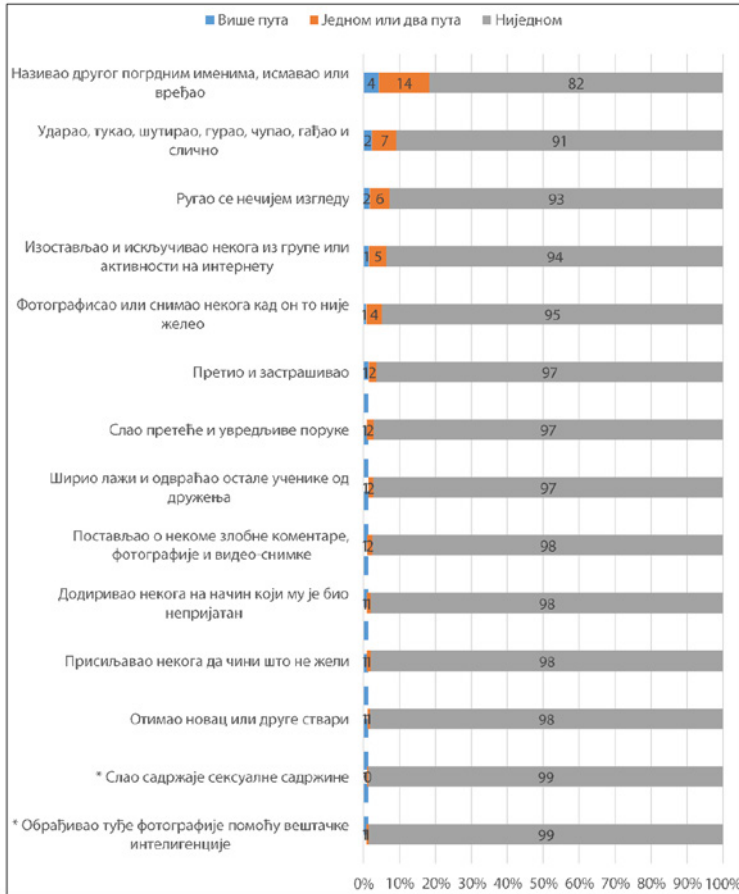
Одговори ученика указују на релативно високу распрострањеност вршњачког насиља у школама. Њих 60% означило је да је током протекла три месеца доживело бар један облик насиља. Њих 56% доживело је насиље у непосредном окружењу, 28% доживело је дигитално насиље, а њих 24% доживело је и једно и друго.

Графикон 1. Мишљења родитеља и запослених о утицају дигиталних уређаја на децу (%)

Најчешћи видови дигиталног насиља били су фотографисање без дозволе (доживело 15% ученика), као и изостављање или искључивање из интернет група (13%).

Истраживање указује да већина ученика, када је изложено дигиталном насиљу, реагује тако што блокира особу која се понаша насилно. Сви остали начини реаговања ређе су заступљени. Само 6% ученика који су искусили дигитално насиље престаје да користи интернет на неко време или брише узнемирујуће поруке. Занемарљиво мало ученика пријављује насиље преко друштвених мрежа или онлајн платформи (3%), или преко контакт центара и бесплатних бројева (1%). Истраживачи су претпоставили да се у већини случајева радило о облицима дигиталног насиља које ученици нису опазили као озбиљно угрожавајуће. Веома забрињава да скоро две трећине ученика није предузело ништа када су видели насилне или сексуалне видео-снимке који су укључивали њихове вршњаке из школе.

Графикон 2: *Учесталост појединачних облика насиља (%)*

Резултати целокупногстраживања су објављени под називом Насиље у школама и добробит ученика, а објављено је покровитељством Савета Европе, а Министарство просвете је било партнер у реализацији и доступно је на линку

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2025/11/Nasilje-u-skolama-i-dobrobit-ucenika-u-Srbiji-FINAL-2763-6645-3777.1.pdf>.

Као такви, доступни су за даљу анализу и препоруке у којима треба препознати одговорност сваког дела система.

Закључак и препоруке

У систему образовања постоје механизми заштите од насиља, ресурси потребни за дигитално описмењавање, али вршњачко насиље, посебно дигитално, још увек представља значајну опасност за добробит и благостање деце. Истраживање Савета Европе, чији су неки резултати представљени у раду, указало је на присутност дигиталног насиља а свесни смо да је дигитална трансформација донела бројне изазове: дезинформације, говор мржње, злоупотребу личних података, али и зависност од интернета и дигиталних уређаја, Зато је важно да курикулум не обухвати само техничке вештине, већ и критичко мишљење, етичко понашање и емпатију.

Поред усклађивања са националним и институционалним политикама за промовисање безбедног и инклузивног окружења, потребно је пратити и осмислити одговоре на Стратегију образовања Савета Европе 2024–2030. – *Ученик на првом месту*. Три стуба Стратегије позивају на обнову демократске мисије образовања, унапређење социјалне инклузивности и одговорно усвајање дигиталних иновација – сва три стуба представљају предуслове за безбедно школско окружење. Нажалост, насиље и вршњачко насиље у школама су појаве присутне у свим земљама Европе. Задатак свих је да наставе да развијају сет алата за демократску и инклузивну школску културу. То подразумева међународне конференције и радионице као прилику за размену пракси и истраживања, јавне кампање и медијску промоцију дигиталног грађанства. Дигитално грађанство не толерише насиље, које је веома сложен феномен и захтева поступање свих сектора друштва и усвајање демократских компетенција.

Литература

- Council of Europe (2018). Referentni okvir kompetencija za demokratsku kulturu (Council of Europe, Ed.) [Review of Referentni okvir kompetencija za demokratsku kulturu]. Council of Europe Publishing. Preuzeto/Retrieved (08. 01. 2024) sa/from <https://rm.coe.int/rfcdc-serbian-vol3/1680a209a4>.
- Council of Europe / Quality Education for All. (n.d.). Preuzeto/Retrieved (20. 03. 2024) sa/from <https://www.coe.int/sr/web/belgrade/quality-education-for-all>
- Council of Europe (2022). Smernice za integraciju referentnog okvira kompetencija za demokratsku kulturu (Council of Europe Education Department, Ed.) [Review of Smernice za integraciju referentnog okvira kompetencija za demokratsku kulturu]. Council of Europe Publishing.

- Preuzeto/Retrieved (20. 03. 2024) sa/from https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/07/COE_Kvalitetno-obrazovanje-za-sve_publikacija.pdf.
- Council of Europe (2025). Smernice za integraciju referentnog okvira kompetencija za demokratsku kulturu u odabranim programima nastave i učenja 2 (Council of Europe Education Department, Ed.) [Review of Smernice za integraciju referentnog okvira kompetencija za demokratsku kulturu u odabranim programima nastave i učenja 2]. Council of Europe Publishing. Preuzeto/Retrieved (23. 09. 2025) sa/from <https://zuov.gov.rs/nop/demokratska-kultura/>.
- Council of Europe (2020). Obrazovanje za digitalno građanstvo. (Council of Europe Education Department, Ed.) [Review of Obrazovanje za digitalno građanstvo.]. Council of Europe Publishing. Preuzeto/Retrieved (28. 03. 2024) sa/from <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-8-Savet-Evrope-Prirucnik-Obrazovanje-za-digitalno-gradjanstvo.pdf>.
- Council of Europe (2020). Jednostavni koraci za pomoć detetu da postane digitalni građanin. (Council of Europe Education Department, Ed.) [Review of Jednostavni koraci za pomoć detetu da postane digitalni građanin.]. Council of Europe Publishing. Preuzeto/Retrieved (10. 03. 2024) sa/from <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-7-Savet-Evrope-Dete-kao-digit-gradjanin-Jednostavni-koraci.pdf>.
- Pravilnik o obavljanju društveno-korisnog, odnosno humanitarnog rada u ustanovama obrazovanja i vaspitanja (2024). *Službeni glasnik RS*, br. 10/2024. Preuzeto/Retrieved (20. 02. 2024) sa/from <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-obavljanju-drustveno-korisnog-odnosno-humanitarnog-rada.html>.
- Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (2024). *Službeni glasnik RS*, br. 10/2024. Preuzeto/Retrieved (20. 02. 2024) sa/from <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-obavljanju-drustveno-korisnog-odnosno-humanitarnog-rada.html>.
- Slobodne nastavne aktivnosti*. Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja. (n.d.).
- Preuzeto/Retrieved (25. 03. 2024) sa/from <https://zuov.gov.rs/sna/>.
- Vuković, S., Čaprić, G., & Lazić, S. (2023). Application of cross-curricular competences in the teaching of physical and health education subjects in the context of external evaluation of schools. *Themes*, 47, 523-542. Preuzeto/Retrieved (05. 02. 2024) sa/from <https://doi.org/10.22190/TEME230408033V>.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja. Katalog programa stručnog usavršavanja zaposlenih u obrazovanju za školsku 2025/28. Preuzeto/Retrieved (2025) sa/from <https://zuov-katalog.rs/>

Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2022). Београд: Министарство рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије.

Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године. *Службени гласник РС*, бр. 63/2021.

Дигитални компас за родитеље <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>
<https://prosveta.gov.rs/prosveta/obrazovanje-za-demokratsko-drustvo/>

Насиље у школама и добробит ученика, Савет Европе. *Насиље у школама и добробит ученика у Србији*, © Савет Европе, 2025 (Сажетак налаза истраживања).

Snežana R. Vuković

Faculty of Sport, “Union–Nikola Tesla” University, Belgrade

Mihreta Dž. Fejzula

Ministry of Education of the Republic of Serbia

Zlatko M. Glušanović

Institute for the Improvement of Education

Ivan M. Savić

Institute for the Improvement of Education

RESOURCES OF THE EDUCATION SYSTEM FOR THE PREVENTION OF DIGITAL VIOLENCE

Abstract: Education for democracy represents one of the key foundations of overall societal development, where formal educational institutions play the key role in strengthening a school environment that is safe and fosters socio-emotional learning. This paper presents the resources of the education system in Serbia that enhance digital competences, which are a prerequisite for eliminating digital violence. According to the results of the *Study on Violence in Schools and Student Well-being in Serbia* (Council of Europe and Ministry of Education, 2025), digital violence is present among both younger and older students. The research results are presented in the section documenting the existence of digital violence, which is expected given that slightly more than half of students (53%) spend more than three hours a day online. The most common forms of digital

violence were taking photos without permission, as well as excluding or leaving others out of online groups. Such findings call for strategic action by society as a whole and for the continuous improvement of students' competencies.

Keywords: *digital violence, competencies, outcomes, training, prevention.*

Snežana R. Vuković

Fakultät für Sport, Union-Nikola-Tesla-Universität Belgrad

Mihreta Dž. Fejzula

Ministerium für Bildung der Republik Serbien

Zlatko M. Glušanović

Institut zur Förderung von Bildung und Erziehung

Ivan M. Savić

Institut zur Förderung von Bildung und Erziehung

RESSOURCEN DES BILDUNGSSYSTEMS ZUR PRÄVENTION DIGITALER GEWALT

Zusammenfassung: Demokratieverziehung bildet eine der wichtigsten Grundlagen für die gesellschaftliche Entwicklung. Formale Bildungseinrichtungen spielen dabei eine entscheidende Rolle, indem sie ein sicheres Schulumfeld schaffen, das sozial-emotionales Lernen fördert. Der Artikel stellt Ressourcen des serbischen Bildungssystems vor, die digitale Kompetenzen stärken und so zur Beseitigung digitaler Gewalt beitragen. Laut Forschungsergebnissen über Gewalt in Schulen und das Wohlbefinden von Lernenden in Serbien (Europarat und Bildungsministerium, 2025) tritt digitale Gewalt sowohl bei jüngeren als auch bei älteren Lernenden auf. Die Forschungsergebnisse werden in einem Abschnitt dargestellt, der das Ausmaß digitaler Gewalt dokumentiert. Dies war angesichts der Daten zu erwarten: Etwas mehr als die Hälfte der Lernenden (53 %) verbringt mehr als drei Stunden pro Tag online. Die häufigsten Formen digitaler Gewalt sind das Fotografieren ohne Erlaubnis und das Ausschließen aus Online-Gruppen. Solche Ergebnisse erfordern ein strategisches Handeln der gesamten Gesellschaft sowie eine kontinuierliche Förderung der Kompetenzen der Lernenden.

Schlüsselwörter: *Digitale Gewalt, Kompetenzen, Lernziele, Weiterbildung, Prävention.*